

Huvudman

Åmåls kommun
kommun@amal.se

Beslut

Datum 2025-12-18

Dnr SI 2025:236

Sida 1 (8)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Kristinebergskolan i Åmåls kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 16 april 2025

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen har genomfört en tillsyn av den särskilda undervisningsgruppen "Sigma" i Kristinebergskolan belägen i Åmåls kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande särskilt stöd och frånvaro.

Skolinspektionen har den 16 april 2025 beslutat att förelägga Åmåls kommun att vid vite av 1 500 000 kronor senast den 29 augusti 2025 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande arbetet med särskilt stöd. Vidare har Skolinspektionen beslutat att förelägga Åmåls kommun att senast den 29 augusti 2025 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande arbetet med frånvaro.

Åmåls kommun har den 29 augusti 2025 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet. Skolinspektionen har genomfört ett oanmält besök på skolan den 5 november 2025. I samband med skolbesöket genomfördes en intervju med en representant för elevhälsan. Skolinspektionen har även, den 6 november 2025, genomfört en digital intervju med rektorn. Skolinspektionen har vidare från huvudmannen begärt in underlag i form av utredningar om behov av särskilt stöd och åtgärdsprogram avseende de elever som tidigare haft sin skolplacering i den särskilda undervisningsgruppen Sigma. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Åmåls kommun har följt föreläggandet samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Särskilt stöd

Skolinspektionens tidigare beslut

I beslutet den 16 april 2025 konstaterade Skolinspektionen att det fanns allvarliga brister i skolans arbete med särskilt stöd i den särskilda undervisningsgruppen Sigma. Skolinspektionens utredning visade att

elever placerats i skolans särskilda undervisningsgrupp Sigma utan att detta hade föregåtts av en utredning gällande särskilt stöd eller ett beslut om åtgärdsprogram/beslut om placering i särskild undervisningsgrupp. Skolinspektionens tillsyn visade att elever placerades i den särskilda undervisningsgruppen Sigma inte utifrån elevens individuella behov av, och förutsättningar för, en sådan stödinsats, utan utifrån andra skäl, däribland praktisk hänsyn i verksamheten. Vidare framgick att rektorn rutinmässigt och utan föregående överväganden och bedömningar om elevernas förutsättningar beslutat om att elever som har sin placering i den särskilda undervisningsgruppen Sigma också ska ha anpassad studiegång, i vart fall beträffande ämnet samhällskunskap. Det fanns också flera olika exempel på att undervisning anpassats bort för elever i den särskilda undervisningsgruppen trots att något beslut om anpassad studiegång inte fattats, eller där undervisning anpassats bort i andra ämnen än de som angavs i elevens åtgärdsprogram/beslutet om anpassad studiegång. Skolinspektionen bedömde slutligen att flera åtgärdsprogram, tillika beslut om särskild undervisningsgrupp samt beslut om anpassad studiegång inte fattats av rektorn trots att beslutanderätten gällande sådana beslut inte får överlåtas från rektorn till någon annan. Huvudmannen förelades i beslutet att vid vite vidta åtgärder för att komma till rätta med dessa brister.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har i sin redovisning uppgett att Kristinebergsskolan och huvudmannen har vidtagit en rad åtgärder för att se till att författningarnas krav följs, bland annat i form av en förbättrad styrning av särskilt stöd som ges i form av placering i särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång. Huvudmannen har vidare, inför läsåret 2025–2026, enligt redovisningen, genomfört stora förändringar av Kristinebergsskolans organisation. Bland annat har den särskilda undervisningsgruppen Sigma och samtliga nivågrupperingar avvecklats och de elever som tidigare hade sin placering i Sigma har nu klassplacerats. En ny stödenhet har skapats och där ingår tre speciallärare, två lärarassistenter och en och en halv lärartjänst. I juni 2025 utvärderades samtliga åtgärdsprogram för de sex elever som tidigare varit placerade i Sigma, och som fortsatt går kvar på Kristinebergsskolan, och beslut om nya åtgärdsprogram fattades i juni 2025. Inga beslut om placering i särskild undervisningsgrupp eller beslut om anpassad studiegång har fattats för de aktuella eleverna i Sigma under perioden 22 april till den 22 augusti 2025.

En representant för elevhälsan uppger i intervju, i samband med skolbesöket, att det inte längre finns en särskild undervisningsgrupp på skolan samt att skolan nu istället har en stödenhet som kallas "Paletten" dit samtliga elever på skolan kan komma för att få stöd. Representanten uppger vidare att två av eleverna, som tidigare hade sin placering i Sigma, får större delen av sin undervisning i Paletten. Eftersom eleverna har vissa

ämnen i klass, och således inte är i Paletten hela tiden, har personal på skolan inte sett det som en särskild undervisningsgrupp. Representanten uppger också att undervisningen i Paletten ska vara flexibel och inte statisk samt att de hela tiden fattar nya beslut om huruvida skolan ska ge eleverna mer tid i klass eller i Paletten. Representanten berättar även att skolan ofta utvärderar besluten och vid behov ändrar åtgärderna.

Skolinspektionen har i samband med redovisningen efterfrågat och tagit del av de utredningar av elevs behov av särskilt stöd som genomförts på skolenheten efter Skolinspektionens beslut den 16 april 2025 fram till datum för redovisning den 22 augusti 2025 samt åtgärdsprogram för de elever som tidigare varit placerade i den särskilda undervisningsgruppen Sigma och som innevarande termin går kvar på skolenheten¹.

Huvudmannen har vidare inkommit med två beslut som avser placering i särskild undervisningsgrupp samt ett beslut som avser anpassad studiegång som har fattats för ovan nämnda elever. Av inkommen dokumentation framgår att det har genomförts en utredning av behov av särskilt stöd för samtliga sex elever (som tidigare haft en placering i Sigma) under juni månad 2025 och för samtliga dessa elever har ett åtgärdsprogram beslutats. Av åtgärdsprogrammen framgår när åtgärderna ska följas upp och utvärderas samt vem som ansvarar för uppföljningen respektive utvärderingen. Vad gäller innehållet i åtgärdsprogrammen samt besluten om placering i särskild undervisningsgrupp framgår att eleverna i större eller mindre utsträckning ges undervisning i stödenheten Paletten, vilket är specificerat i tid och omfattning i respektive beslut, och det anges också vilka särskilda skäl som ligger till grund för att det särskilda stödet ska ges i stödenheten Paletten. Vad gäller beslutet om anpassad studiegång framgår på vilket sätt det särskilda stödet innebär avvikelser från aktuell timplan samt de ämnen som gäller för utbildningen och vilka överväganden som föregått den anpassade studiegången. Samtliga beslut om åtgärdsprogram, beslut om placering i särskild undervisningsgrupp samt beslut om anpassad studiegång har beslutats av rektorn.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 7 § skollagen (2010:800) framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygs-kriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i

¹ Huvudmannen skulle, enligt Skolinspektionens beslut den 16 april 2025, inkomma med samtliga beslut om placering i särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång som fattats under perioden 22 april till den 22 augusti 2025.

form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Av 3 kap. 8 § skollagen framgår att särskilt stöd får ges i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat följer av skollagen eller annan författning.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår bland annat att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 §. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Av förarbetena till skollagen framgår att det är centralt att elever som behöver särskilt stöd för att nå målen också ges sådant stöd och att arbetet med särskilt stöd är en viktig fråga som berör stora delar av den pedagogiska verksamheten i skolan. Samtidigt kan ett beslut om särskilt stöd innebära inskränkningar och förändringar i den enskilda elevens utbildning. Regeringen ansåg därför att det måste ställas höga krav på rättssäkerhet. Detta innebär att de beslut om särskilt stöd och åtgärdsprogram som fattas ska vara riktiga i sak och beskriva adekvata åtgärder. En förutsättning för detta är att besluten grundar sig på ett väl underbyggt och korrekt underlag. (Prop. 2013/14:160 s. 25 ff.)

Av 3 kap. 11 § skollagen framgår att rektor får besluta att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till, om det finns särskilda skäl.

Av förarbetena framgår, rörande placering i särskild undervisningsgrupp, bland annat följande. Det är viktigt att skolor i det obligatoriska skolväsendet har en möjlighet att använda särskilda undervisningsgrupper

som åtgärd för elever i behov av särskilt stöd, under förutsättning att det kan ske på ett rättssäkert sätt för eleven och elevens vårdnadshavare. Placering i en särskild undervisningsgrupp ska ses som en lösning när alternativet att låta eleven gå kvar i den ordinarie undervisningsgruppen har prövats. Placeringen ska föranledas av elevens behov och en bedömning att dessa bäst kan tillgodoses i en särskild undervisningsgrupp. Placeringen ska regelbundet omprövas. Skolan måste upplysa om möjligheten att överklaga samt noggrant dokumentera vilka beslut som fattats i samband med placeringen. Uppföljning och utvärdering av de insatta åtgärderna ska ske med viss regelbundenhet och i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare, vilket självklart gäller alla elever som ges någon form av särskilt stöd. (Prop. 2009/10:165 s. 293).

Av 3 kap. 12 § skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får beslut om avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen fattas (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Av förarbetena framgår, rörande anpassad studiegång, bland annat följande. Beslutet om anpassad studiegång ska föregås av noggranna överväganden, eftersom det kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan fullständig utbildning. Elev och vårdnadshavare måste därför få information om vad ett beslut om anpassad studiegång kan innebära för elevens möjligheter att studera vidare och deras synpunkter ska inhämtas och beaktas i bedömningen. (Prop. 2009/10:165 s. 293.)

I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild enligt skollagen hos offentliga och enskilda huvudmän, är vissa bestämmelser enligt förvaltningslagen tillämpliga (29 kap. 10 § skollagen). Detta gäller bland annat dokumentation, motivering av beslut samt underrättelse om innehållet i beslut och hur ett överklagande går till (31–33 §§ förvaltningslagen [2017:900]).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har följt Skolinspektionens föreläggande i denna del och att bristerna i arbetet med särskilt stöd får anses ha avhjälpats. Av huvudmannens redovisning framgår att den särskilda undervisningsgruppen Sigma har avvecklats inför läsåret 2025/26 samt att eleverna, som tidigare hade sin skolplacering i Sigma, numera är placerade i en klass. Av Skolinspektionens utredning framgår att

rektorn har genomfört utredningar om behov av särskilt stöd samt upprättat åtgärdsprogram för sex elever som tidigare haft sin skolplacering i den särskilda undervisningsgruppen Sigma. Det har inte framkommit annat än att samråd har skett med elevhälsan vid utredningarna. Skolinspektionen bedömer att samtliga åtgärdsprogram beskriver elevens behov av särskilt stöd samt hur elevens stödbehov ska tillgodoses. Vidare framgår när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Det framgår även att eleven och elevens vårdnadshavare har fått möjlighet att delta i samband med att åtgärdsprogram utarbetades samt att åtgärdsprogrammen är beslutade av rektorn. Skolinspektionens utredning visar vidare att för två av de sex elever som tidigare haft sin skolplacering i den särskilda undervisningsgruppen Sigma har även beslut om placering i särskild undervisningsgrupp upprättats och för en av dessa elever har även beslut om anpassad studiegång upprättats. Vad gäller innehållet i besluten om placering i särskild undervisningsgrupp finns tid och omfattning angivet i respektive beslut och det anges också vilka särskilda skäl som ligger till grund för stödsatsen. Av beslutet gällande anpassad studiegång framgår på vilket sätt den anpassade studiegången innebär avvikelser från aktuell timplan samt de ämnen som gäller för utbildningen och vilka överväganden som föregått den anpassade studiegången. Vidare framgår att besluten om placering i särskild undervisningsgrupp samt beslutet om anpassad studiegång har beslutats av rektorn och det framgår också när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Skolinspektionen bedömer därmed att huvudmannen har följt Skolinspektionens föreläggande i denna del och att bristerna i ovannämnda avseenden får anses avhjälpda. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde i beslutet den 16 april 2025 att det var en brist att någon anmälan till huvudmannen inte snarast skedde när en utredning om en elevs upprepade eller längre frånvaro hade inletts.

Huvudmannen uppger i sin redovisning att Kristinebergsskolan och huvudmannen har vidtagit åtgärder för att förbättra arbetet med utredning av elevs frånvaro och rapportering av frånvaro till huvudmannen så att arbetet följer skollagens bestämmelser. I arbetet går rutinen vid frånvaro igenom med all personal på skolan och en uppdatering av dokumentet som rör rektors anmälan av elevens frånvaro går också igenom med personal och elevhälsan. Huvudmannen uppger vidare att ingen utredning om skolfrånvaro har inletts under perioden mellan den 22 april och den 22

augusti 2025 gällande de elever som tidigare varit placerade i den särskilda undervisningsgruppen Sigma.

Rektorn uppger i intervju, i anslutning till skolbesöket den 5 november 2025, att de har en elev med hög frånvaro och att det pågår ett arbete med att kartlägga frånvaron för att sedan upprätta en frånvaroutredning som kommer att skickas till huvudmannen. En representant för elevhälsan uppger i intervju, i samband med skolbesöket, att det finns en rutin för hur skolan generellt arbetar med elevers frånvaro. Representanten beskriver att skolpersonal först har samtal om närvaron, vilket förut kallades för kartläggning, och för det fall närvaron inte blir bättre startas en frånvaroutredning.

Rättslig reglering

Av 7 kap. 19 a § skollagen framgår att om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen.

Av förarbeten till skollagen framgår att arbetet med att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och gå miste om den utbildning som de har rätt till (prop. 2017/18:182 s. 56). Vidare framgår exempel på när det kan anses obehövligt att genomföra en frånvaroutredning. En utredning ska inte behöva genomföras när till exempel en elev har upprepad frånvaro på grund av läkarbesök, men frånvaron gäller under en begränsad tid och kan kompenseras genom extra anpassningar i undervisningen, eller att det rör sig om enstaka tillfällen av giltig frånvaro där orsakerna till frånvaron är uppenbara (s. 59). Vidare framgår att fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Det anges också att det är av största vikt att resultatet av en utredning av upprepad eller längre frånvaro ska utmynna i sådana åtgärder som behövs för att komma till rätta med elevens frånvaro (s. 60). Det förutsätts i förarbetena att frånvaroutredningen och arbetet med frånvaron dokumenteras (s. 62).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen, mot bakgrund av ovan redovisade omständigheter, får anses ha gjort tillräckligt för att bristen i detta avseende ska anses avhjälpd. Ärendet ska därför avslutas även i denna del.

X Sofie Lindén

Beslutsfattare
Signerat av: Sofie Lindén

X Elin Bender Lundgren

Föredragande
Signerat av: Elin Bender Lundgren

I ärendets slutliga handläggning har även regionjurist Johan Kylanfelt, enhetschef Frida Eek och utredare Linda Lundberg medverkat.